Jaargang 8 - nr. 2 - juni 2022

VrijSpraak Federatie Gouda magazine

Thema: Eb en vloed

CHRISTENDOM
COMPASSIE
CULTUUR

VrijSpraak

Federatie Gouda magazine

Federatie Gouda bestaat uit Doopsgezinden, Remonstranten,Vrijzinnig Protestanten en directe leden

VrijSpraak, jaargang 8, 2022, nr. 2
Federatie Gouda
Adres kerkgebouw St. Joostkapel
Lage Gouwe 134, 2801LK Gouda
Kerkdiensten en website:
www.federatiegouda.nl
Penningmeester Federatie Gouda
bankrekening: NL77TRIO0379710196

Predikant
Ds. Kim Magnée-de Berg
Tel: 0182 672595,
Email: kmagnee@xs4all.nl

Secretariaat Federatie Gouda
Nelleke van Dijk
secretaris@federatiegouda.nl

Redactie
Alwien Goossens, Jannet Hendriks, Jan Gerben Verzijl, Pieter Postma en Willem Carel Versteegt
Hoofdredacteur
Mirjam van Esschoten
vrijspraak@federatiegouda.nl
Lay-out en productie *Pieter Postma*
Drukwerk
NLDRUKWERK.nl
Uitgever
Federatie Gouda
Copyright
Federatie Gouda Magazine ©

Foto cover: *Eb, Henk Krikke*

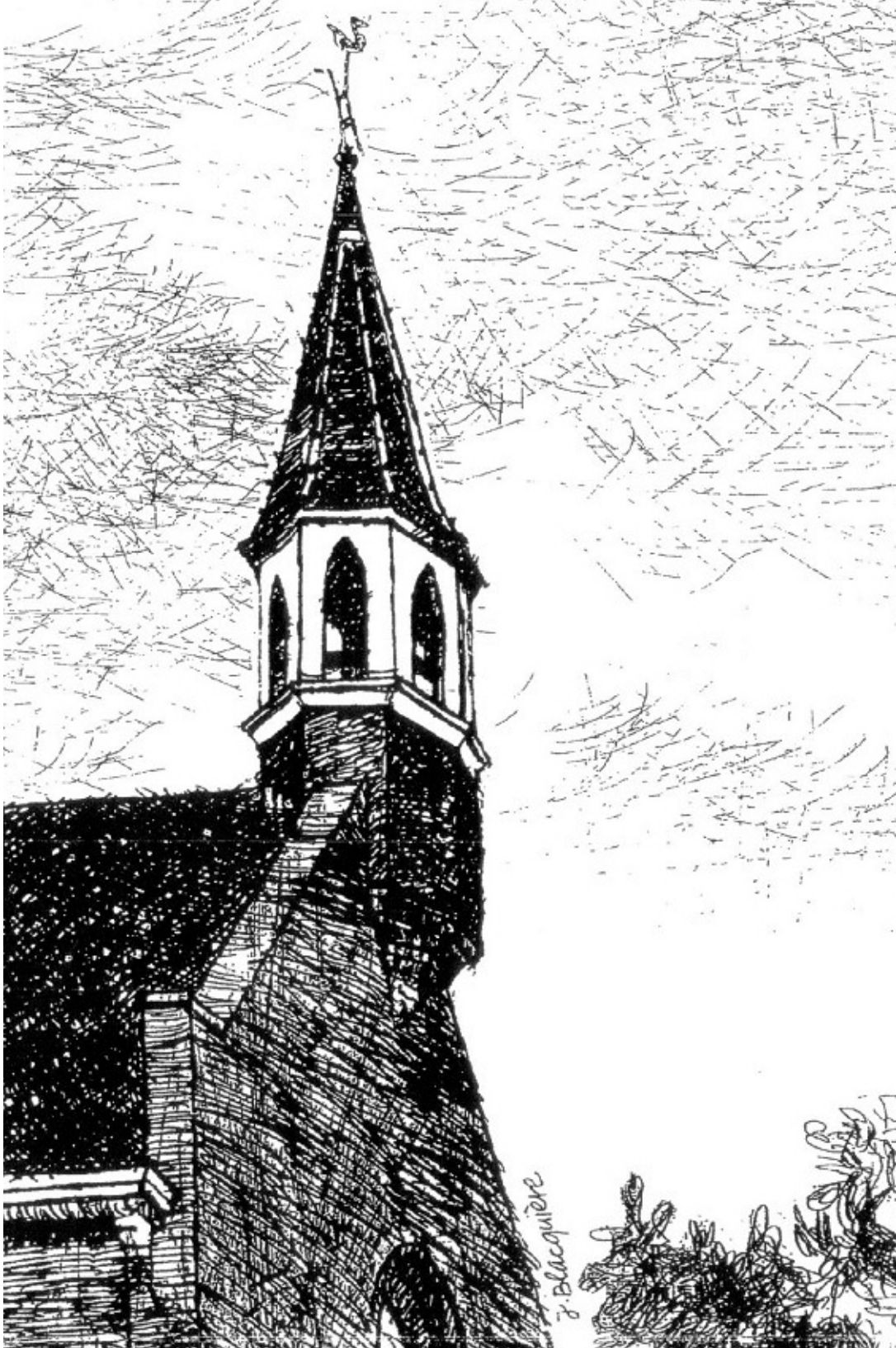

VrijSpraak Federatie Gouda magazine

INHOUD

Thema: Eb en vloed, jaargang 8 nr. 2, juni 2022

Van de redactie: *New Horizons, Mirjam van Esschoten* 4

Thema: *IJs in de IJssel, Willem Carel Versteegt* 5 - 6

Column: *De taal van de wieren, ds. Kim Magnée-de Berg* 7

Vitamine C: *Mag best een beetje excentriek, gesprek met Niels de Zwarte, Mirjam van Esschoten* 8 - 9

Beelden: *Fotocollage, Niels de Zwarte* 9 - 10

Jeugd: *Een zandkasteel, Jannet Hendriks* 11

Van de Federatie: *Literatuurkring, Christa Schut* 12

Actueel: *Intrede ds. Kim Magnée in Ermelo, Jan Veldhoen* 13

Beelden: *Foto, Jan Gerben Verzijl* 14

Gedicht: *Zwarte hoofden,Jan Prins* 15

Beelden: *Foto, Monique Strijk* 16

Column; *Niet in de Bijbel, Jan Gerben Verzijl* 17

Preek: *Terug, dat werkt niet, ds. Kim Magnée-de Berg, bewerkt door Pieter Postma* 18 - 19

In memoriam: *ds. Annegien de Jonge,* 20 - 21
Aart Cornelis van den Hoonaard 22
Truus de Vries-Dries, 23
door ds. Kim Magnée-de Berg

Van de Federatie: *Snippers verzoening, Mirjam van Esschoten* 24 - 25

Cultuur: *Vreugde voert ons naar dit huis: Kraamkamer van de Vrijheid* 26

Agenda 27

Gedicht: *Toeliichting, Magda van Roon* 27

New Horizons

Deze foto van Bruno van den Elshout hangt bij ons thuis; het is een van de beelden uit zijn serie 'New Horizons'. Met een zelfgebouwde machine fotografeerde hij een jaar lang ieder uur de Noordzee-horizon. Steeds dezelfde horizon, maar tussen de 8.785 afbeeldingen vind je geen twee keer hetzelfde uitzicht.

De zee heeft een grote aantrekkingskracht op mensen. De zee geeft en neemt; ze is fascinerend en ontzagwekkend. Een strandwandeling geeft rust of juist nieuwe energie, en het kijken naar de zee kan de blik verruimen of inspireren. En, zoals New Horizons laat zien: geen jaargetijde of tijdstip is hetzelfde aan zee. De lucht, het strand, het water, de vogels. De zee is altijd in beweging. Eb en vloed.

Het leek ons als redactie van de VrijSpraak een mooi thema voor dit zomernummer. De beeldenstormers hebben prachtige beelden aangeleverd van zeegezichten, rotskusten, hoog-en laagwater. Magda van Roon zocht voor ons een mooi gedicht bij het thema.

Voor de rubriek 'Vitamine C' ging ik in gesprek met Niels de Zwarte, over zijn liefde voor harde muziek en ontregelende kunst. 'Muziek en kunst is niet de plek voor nuance voor mij', zegt hij. 'Als ik rust zoek, ga ik wel de natuur in.'

Ik schoof aan bij de kinderen in de Lutherzaal toen Gert Mallegrom het verhaal van Jacob en Ezau vertelde in de kindernevendienst. Aan de foto's is te zien, hoe leuk het ook voor de kinderen is elkaar weer te kunnen ontmoeten in hun eigen dienst.

Natuurlijk kun je ook wanneer je geen lid bent van de Federatie meedoen aan een activiteit van de Federatie. Christa Schut leest sinds 2016 mee met de literatuurkring en deelt met ons haar ervaringen.

Kim, Willem Carel en Jan Gerben schrijven over het thema eb en vloed; er is een mooi verhaal over zandkastelen bouwen van Jannet.

Ook ontdekten we een mooie expositie in 'ons' Remonstrantse poortje in het kader van Gouda750: de kraamkamer van de Vrijheid. U kunt er nog tot september naartoe.

Ik wens u een hele mooie zomer toe, en veel leesplezier met deze VrijSpraak.

Mirjam van Esschoten
hoofdredacteur VrijSpraak

Wilt u beeldenstormer worden, of heeft u inspiratie om iets te schrijven voor de VrijSpraak? Stuur een berichtje naar mirjam@zinnigepraat.nl

IJs in de IJssel

Toen het thema voor deze Vrijspraak bekend werd moest ik gelijk denken aan één van de winters dat ik in mijn huidige huis woon, in Gouderak met zicht op de Hollandsche IJssel. Ik meen dat het 2018 was. We, Regine en ik, zagen op een zeker moment de ijsschotsen richting Gouda gaan en een poosje later de ijsschotsen weer vertrekken richting Rotterdam. Het was fascinerend. Zo duidelijk vloed en eb waarnemen, de beweging van het water.

Wat mij opviel aan dat ijs dat van links naar rechts en dan weer naar links ging: beide kanten op ging het even snel, nu ja, voor mij niet waarneembaar. En dan kom ik op de volgende gedachte: iets komt op als een vloedgolf en dan wordt er bedoeld overweldigend, snel en krachtig. Maar het ebt langzaam weg. Er is niet iets zoals een ebgolf, dat het dan ook weer snel is verdwenen, daar hebben we andere uitdrukkingen voor, zoals "Het verdween als sneeuw voor de zon". Vreemd toch? Maar nog even verder over eb en vloed.

Bij eb en vloed horen ook de termen springtij en doodtij, bijzondere verschijningsvormen van eb en vloed. Springtij is de periode van het getij waarin het verschil tussen hoog- en laagwater het grootst is. De vloed komt hoger dan gemiddeld en de eb is lager dan gemiddeld. Doodtij is de periode van het getij waarin het verschil tussen hoog- en laagwater minimaal is. Het hoogwater is dan minder hoog dan gemiddeld en het laagwater is minder laag dan gemiddeld. Doodtij en springtij zijn elkaars tegenovergestelden, gelijk eb en vloed. Tot een paar weken geleden dacht ik dat doodtij twee keer per dag voorkwam, bij wisseling van het hoogste punt van de vloed naar eb, of omgekeerd. Als schrijvende leer ik bij.

Maar wat hebben de bovenstaande alinea's nu te maken met geloof? Ik heb daar ook mee geworsteld. Is het zo dat de Eeuwige ver van mij af is bij eb? Of is dat juist bij vloed? En wat dan te denken van springtij en doodtij? Niet te vergeten een stormvloed? Eerlijk gezegd denk ik niet dat het daarover gaat.

Plots dacht ik aan de getijdengebeden. Niet dat ik daar erg mee bekend ben, alleen met het begrip "korte metten maken". Maar daar gaat het niet over. Ik heb er iets over gelezen en daarmee vond ik ook een verband met de oproep in de eerste brief van Paulus aan de gemeente in Thessaloniki, hoofdstuk 5 vers 17. Ik heb hier de tekst uit NBV21 voor de verzen 16 t/m 18 maar even neergezet: "16 Wees altijd verheugd, 17 bid onophoudelijk, 18 dank God onder alle omstandigheden, want dat is wat Hij van u, die één bent met Christus Jezus, verlangt."

Met dit begrip bezig zijnde heb ik, voor mezelf, de conclusie getrokken dat de Eeuwige niet zit in de eb of in de vloed, maar dat de continue beweging van eb en vloed, en met de uitzonderingen die ik eerder benoemde, gelijk is aan de continue aanwezigheid van de Eeuwige in mijn leven.

Hoewel ik op de zwartste momenten van mijn leven wist dat "het goed komt, misschien niet zoals ik dat wil, maar het komt goed", heb ik moeite met, zoals ik het lees, de opdracht uit de aangehaalde Bijbelverzen. Ik ben lang niet altijd verheugd, wel was ik heel lang "in basis gelukkig", nu heb ik momenten waarop ik gelukkig ben. En "onophoudelijk bidden"? Een te zware opgave, altijd wel geweest, maar daar staat tegenover dat ik zomaar de Eeuwige kan danken voor wat mij ten deel valt of dat ik Haar/Hem vraag om steun. En "altijd danken"? Dat is een brug te ver voor mij. Er zijn momenten dat ik niet kan danken. En toch, en toch ik weet dat ik, wat ik ook fout doe of goed, dat komt ook wel eens voor, altijd in de nabijheid ben van de

Eeuwige, dat ik mijn hand maar hoef uit te steken en dat deze wordt vastgepakt.
Misschien niet om te leiden, maar wel om mij vertrouwen te geven dat het goed komt en dat ik niet alleen ben, dat er altijd iemand is. Dat "altijd verheugd", het "onophoudelijk bidden" en het "danken onder alle omstandigheden" zie ik als een opdracht tot een basishouding, die zich bij mij vertaalt in "het komt altijd goed".
Eb en vloed, eeuwigdurend en, voor mij, verwijzend naar de alomtegenwoordigheid van de Eeuwige in mijn leven.

Wat is voor u een verwijzing naar die alomtegenwoordigheid van de Eeuwige?

Willem Carel Versteegt

Foto:Cok Bakker

De taal van de wieren

Column

Ik was met zeewier aan land gegaan. Een afzonderlijk exemplaar dat op zichzelf al een respectabele omvang had. In de dagen daarna heb ik alleen maar wieren verzameld. Groene, rode en bruine wieren en alle kleuren die daartussen liggen. Gevlekte, geperforeerde, doorschijnende en albinowieren. Ik sneed ze los van de rotsen, plukte ze uit de branding of raapte ze op langs de vloedlijn. Verschrompelde wieren dompelde ik onder water tot ze zich uitvouwden en opleefden als rozen van Jericho. Zo is het begonnen. (Miek Zwamborn)

Bovenstaande aantekening komt uit een bijzonder boekje van kunstenaar en schrijfster Miek Zwamborn. Een kleine geschiedenis van de wieren is het. Die wonderlijke plantenfamilie in zee. Sinds ik het in handen kreeg heeft het me gefascineerd. Zo zeer dat ik er een essay over schreef voor een boek dat onlangs verschenen is.*

Voor mij opende het een nieuwe wereld. Ik ben geen fervent strandganger en de zee boezemt mij eerder ontzag in dan het verlangen me er in onder te dompelen. Maar door Zwamborns monografie van de wieren veranderde daar iets in. Naast ontzag werd er nieuwsgierigheid in mij wakker. En verwondering.

Ik ontdekte eb en vloed als symbool voor de beweging in het leven, waarin beurtelings zaken worden prijsgegeven en verborgen. Heel letterlijk: de wieren en schelpen die op het strand aanspoelen en iets laten zien van de rijkdom van de onderwaterwereld. En die later voor een deel weer mee terug genomen worden als een mysterie dat zich weer verbergt.

Maar ook figuurlijk, de getijden van geloven waarin met regelmaat de schoonheid en de gelaagdheid van alles voor ons wordt blootgelegd. Als een ervaring die we bij tijd en wijle zomaar cadeau lijken te krijgen. Alsof het inderdaad voor onze voeten aanspoelt. Tegelijk is het een cadeau dat we niet blijvend kunnen vasthouden, want dat Mysterie trekt zich ook steeds weer terug in diepten waar we niet zomaar bij kunnen.

"Het leven houdt zijn wonderen verborgen,
tot het ze, opeens, toont in hun hogen staat",
schreef de dichter J.C. Bloem. Een voortdurend bewegen tussen verborgenheid en openbaring, misschien is dat wel geloven.

Kim Magnée-de Berg

** Het gaat om een publicatie van een aantal remonstrantse predikanten: "Vele talen, in alles de liefde" (uitgeverij Skandalon). Het boek bevat tien essays over de vele manieren waarop we met elkaar communiceren of waarop de dingen tot ons spreken. Van mijn hand is een essay over de taal van de planten en in het bijzonder over de wieren*

Mag best een beetje excentriek

Binnen Federatie Gouda staan drie C's centraal: Christendom, Compassie en Cultuur. In deze rubriek vertellen Federatieleden hoe zij aan hun dosis culturele vitamine C komen.

Op een mooie lentedag dronk ik koffie met Niels de Zwarte en hadden we een mooi gesprek over kunst en vooral muziek. Niels is stadsecoloog en werkt in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam

"Ik lees veel, maar in deze fase van mijn leven is dat met name vakliteratuur. Na een dag lezen, schrijven en besprekingen grijp ik niet zo snel naar een roman. Vroeger las ik veel poëzie; ik vind het mooi dat dichters in geconcentreerde vorm woorden kunnen geven aan iets groots. Als ik wat meer tijd heb wil ik dit graag weer oppakken. Maar van alle kunstvormen is muziek mijn grote liefde. Ik kan echt verlangen naar een goed concert of muziekfestival. Er staan dit jaar inmiddels 25 concerten op de rol; inhaalconcerten die tijdens de lockdown in de afgelopen twee jaar niet door zijn gegaan.

Het begon toen ik een jaar of 16 was. Vanuit de Goudse CJV (Christelijke Jongeren Vereniging, red.) The 7th Room organiseerden we concerten. Toen hield ik vooral van symfonische rock zoals die van Marillion: lange nummers, met veel partijen, tempowisselingen en ingewikkelde gitaarriffs. De tekst is voor mij ondergeschikt aan de muziek. Een van de instrumenten grijpt me dan en voert me mee: een mooie baslijn ofzo. Ik houd er van om naar muziek te luisteren waarin veel gebeurt, waar je niet in één keer alles begrijpt. In die tijd ontdekte ik ook de hardere muziek: metal en punk. Een band die ik 30 jaar volg is de Dead Kennedy's.

Seems like the more
I think I know,
the more I find I don't.
Every answer opens up so many questions.
How many liberators
really want to be dictators.
Every theory has its holes
when real life steps in.
So how do we feed
and make room for
all the people crowded on our earth
and transfer all that wealth
from the rich to those who need it?
Where do ya draw the line?
I'm not telling you I'm asking you!

Het is geen comfortabele muziek, geen easy-listening. Er zit boosheid in over onrechtvaardigheid, de omgang met het milieu, de kloof tussen arm en rijk. Het is een vorm van ontlading, van emoties die ook in mij leven. Misschien is het ook wel een stuk activisme. Ik selecteer overigens wel. Ik houd niet van muziek waarin agressie of geweld verheerlijkt wordt.

Als je mijn Spotify-lijst bekijkt, vind je er overigens ook veel klassieke muziek in. Vroeger hielp ik met koffieschenken bij concerten in de Sint Jan. Hierdoor maakte ik kennis met klassieke muziek. En mijn tante Corrie nam me mee naar viool-concerten. Dan liep ik met mijn hanenkam in het Concertgebouw. Maar ook bij klassiek gaat mijn voorkeur uit naar wat stevigs: Górecki of een requiem van Fauré.

Muziek is niet de plek voor nuance voor mij. Het mag schuren of rauw zijn. Het mag overdonderen. Als ik wil ontspannen, dan ga ik de natuur in, en zoek ik de stilte.

Qua kunst hou ik het meest van abstracte kunst, zoals werk van expressionisten als Campendonk, Kandinsky en Karel Appel. Neem nou dit werk `Ontmoeting met God', tentoongesteld in het Kunstmuseum in Den Haag: heel groot, 4x2 meter. Hier kan ik heel lang naar kijken. Er zit een struggle in het werk. Ja, blijkbaar is ook hier dat verontrustende wat me trekt. Zowel in muziek als beeldende kunst mogen dingen uitvergroot worden, aanklagen, uiting geven aan sterke emoties.

Tijdens de lockdown ben ik ook wat meer series gaan kijken op Netflix. Ik ben het genre science fiction gaan waarderen, waarbij het einde van de wereld en proberen te leven op een andere planeet vaak een rol speelt. Daarin zit vaak een kern van waarheid of een waarschuwing. Het laat je filosoferen over een andere werkelijkheid of over de toekomst. Series die wat absurdisme of fantasy in zich hebben kan ik ook waarderen. Series over gewone mensen vervelen me. Het mag best een beetje excentriek!"

Niels geeft het stokje door aan Karel Heering in de volgende VrijSpraak.

Mirjam van Esschoten

Fotocollage: Niels de Zwarte

Een zandkasteel

Dembe en Sanne spelen samen op het strand. Bij de duinen zitten hun vaders lekker in het zonnetje. 'We gaan een zandkasteel bouwen,' zegt Sanne tegen Dembe. 'En dan maken we er een gracht omheen. Daar kunnen we dan water in doen.' Vlakbij de zee vinden ze een goede plek. Het zand is daar lekker stevig en de zee is dichtbij. Zo kunnen ze makkelijk water halen.

Eerst maken ze een berg zand. Daarna bouwen ze een paar stevige torens. Madu, de vader van Dembe, is wel klaar met het luieren en komt meehelpen. Nu schieten ze lekker op. Kijk, daar komt Rob, de vader van Sanne, ook aanlopen. 'Ik heb een goed idee,' zegt hij. 'We graven van de gracht een geul naar het water, dan kan het water van de zee zo naar de gracht stromen.' Het kasteel wordt prachtig en langzaam stroomt het water van de zee in de richting van hun bouwwerk. Het gaat wel langzaam, maar daardoor heeft Dembe wel alle tijd om er een filmpje van te maken. Als ze zo een poosje zitten te kijken, krijgen ze wel erg veel zin in een ijsje. 'Wie het eerst bij de strandtent is!' roept vader Rob. Lachend rennen ze naar de strandtent om een ijsje te kiezen.

Als ze terug slenteren roept Dembe: 'O nee! Ons kasteel!' Het kasteel is helemaal weggespoeld door het water van de zee. Dat is toch wel een flinke teleurstelling. Hoe kan dat nou? Vader Madu ploft in het zand: 'Daar zal ik jullie eens een mooi verhaal over vertellen uit ons eigen land Tanzania.'

'Uit de zee komt het water naar het strand en daarna ebt het weer weg. Volgens sommige mensen komt dat omdat er onder de zee nog een wereld bestaat. Ze zeggen dat God de zee geschapen heeft en onder de zee opnieuw lucht, en daaronder is de kracht van God; de Glorierijke noemen ze hem. Het onderste van de aarde is een vis met de naam Chewa. En op de rug van Chewa ligt een hele grote steen. Chewa leeft in de zee en de steen ligt op de rug van Chewa. En op die steen staat een heel groot rund.

Foto: Mirjam van Esschoten

Zijn poten rusten op de steen en de aarde is op zijn horens vastgemaakt. Zijn neus is in de zee, en elke dag haalt hij één keer adem. De mensen zeggen dat als het water uit de zee opkomt het rund inademt en als het water weer teruggaat het rund uitademt. Maar uiteindelijk weet alleen God het.'

Sanne zucht: 'Wat een mooi verhaal.' Dan springt ze op. 'Wie het verst de zee in kan rennen!', roept ze.

Jannet Hendriks

Literatuurkring

Kim vroeg mij via Mirjam een verslagje te maken voor de VrijSpraak over de literatuurkring. Ik ben Christa Schut en vind het best bijzonder hiervoor benaderd te zijn, want ik maak geen deel uit van de Federatie. Wel neem ik deel aan de literatuurkring sinds 2016. Hoe is dat zo gekomen: Ik hou van lezen. Na mijn pensionering als docent Duits miste ik de uitwisseling van leeservaring. Jantien Oostijen, een zeer goede vriendin van mij, heeft mij geïntroduceerd in de literatuurkring. Dit tekent al de open, ontvangende sfeer van de kring!

In de bespreking van de boeken is er respect voor elke inbreng en komen naast analytische duidingen ook persoonlijke belevenissen naar aanleiding van het gelezene ter sprake. De keuze van de volgende roman werd tot voor kort aan het eind van de gespreksavond in gezamenlijk overleg gemaakt. Wat wordt zoal ingebracht: een enthousiaste leeservaring, een roman met een bijzonder aansprekende recensie of met een literatuurprijs bekroond bijvoorbeeld de Libris Literatuurprijs, de Booker Prize of de Deutsche Buchpreis. Een van ons bereidt de bespreking door middel van vragen voor en een ander stelt zijn huiskamer ter beschikking en zorgt voor iets lekkers: koek, chocola. De vragen worden niet vooraf opgestuurd. Hierdoor gaat ieder met zijn leeservaring de bespreking in.

Op voorstel van Kim is er dit jaar voor gekozen het boekje met werkvormen naar aanleiding van de zeven werken van barmhartigheid van De Roos (een stichting die zich beweegt in de driehoek kerk-cultuur-samenleving) te volgen en wel het lijstje met zeven romans/literaire non-fictie, één bij elk werk van barmhartigheid. In de corona-tijd is het niet gelukt het ritme van ongeveer 1 boek per 6 weken te behouden. We zijn in februari weer vol goede moet opgestart. Onze groep is lang niet altijd compleet. Je kunt andere bezigheden hebben. Ik haakte bijvoorbeeld een keer af, toen ik onmogelijk de dikke pil van Olga Tokarczuk *De*

Jakobsboeken gelezen kreeg. Ik kon geen ingang vinden in de personen en hun beweegredenen. Dat gold duidelijk niet voor iedereen. Je kunt in zo'n geval ook deelnemen om te horen hoe anderen het werk interpreteren. Zeer gewaardeerd heb ik *Beminde* van Toni Morrison. De thematiek van slaafgemaakten en de worsteling met het leven. De vraag: wat is levenswaardig op een boeiende manier vormgegeven. Surrealistisch wordt de hoofdpersoon achtervolgd door een daad in het verleden. Dit deed me denken aan de boeken van Gabriel García Márquez.

Het is verrijkend met anderen een boek te bespreken. Ik word graag verrast door invalshoeken, zoals ik ze zelf niet had gezien. Én het is altijd gezellig.

Christa Schut

Ook meelezen? Wie mee wil doen of vragen heeft over de Literatuurkring, kan contact opnemen met ds. Kim Magnée-de Berg, 0182-672595 of kmagnee@xs4all.nl

Rectificatie: In het vorige nummer van VrijSpraak is een foutief e-mail adres opgenomen van de contactpersoon van de Kring 45+.
Het juiste adres van Jeanette Oosterwijk is: j.oosterwijk@gmail.com

Intrede Kim Magnée in Ermelo

Foto: Jan Veldhoen

Tijdens een drukbezochte viering op 29 mei is ds. Kim Magnée bevestigd als predikante van de Zendingskerkgemeente in Ermelo. Kim zal daar in deeltijd werkzaam zijn.

Het eerste gedeelte van de dienst stond onder leiding van ds. Wilbert van Iperen, classis-predikant Midden Veluwe (PKN). De door hem uitgesproken gelofte werd door Kim bevestigd waarna de gemeente instemde met haar aanvaarding van het ambt.

In het tweede deel van de viering memoreerde Kim aan de grondlegger van de gemeente, ds. Witteveen, en één van zijn inspiratiebronnen: de beweging van de Hernhutters. Vanuit het dagtekstenboekje van de Hernhutters sprak ze over het tekstgedeelte uit Johannes dat daarin voor deze zondag stond genoteerd en ze las het gedicht 'Heenzending' van Joke van Leeuwen.

Na afloop van de dienst feliciteerden we Kim en wensten haar geluk, wijsheid en zegen toe.

Jan Veldhoen

Foto: Jan Gerben Verzijl

Zwarte hoofden

Ik houd zo van die lage palissaden,
die van de kust de grote zee ingaan,
alsof veel mensen van de oever traden
en tot hun schouders in het water staan.

De zee, het strand, de lucht, alles is wijd
en breedgebouwd en krachtiglijk grootmoedig,
maar zij alleen leven in nederigheid
en praten niet, maar waken, trouw en goedig.

Dronken van stervensrode zonnepracht,
ijdel met luister die zij roofden,
eisen de golven luid hun oppermacht.

Maar ervoor staan hùn zwarte hoofden,
en houden wacht.

Jan Prins (1876-1948) uit: Tochten (1911)

Foto: Monique Strijk

Niet in de Bijbel...

Column

Eb en vloed als metafoor uit de natuur die eenvoudig een diepere laag in ons kan aanboren, zoals te lezen valt in verschillende bijdrages in deze Vrijspraak. Bij mij riep eb en vloed in eerste instantie de vraag op naar Bijbelse verwijzingen. Zijn die er? Kent u gelijkenissen of verhalen uit de Bijbel waarin eb en vloed voorkomen? Ik niet.

Een korte Google speurtocht leverde niets op. Het lijkt er op dat eb en vloed als dagelijks fenomeen helemaal geen thema is in de Bijbel. Verrassend. Alle Bijbelse landen kennen de zee en de zee figureert veel in gelijkenissen en verhalen. Maar geen dagelijkse of ritmische eb en vloed. Geen Bijbelse diepere laag daarbij om ons te voeden of te prikkelen. Vreemd. Zee en storm volop in Bijbelse verhalen en gelijkenissen. Ook in latere getijdengebeden lees ik vooral de vergelijking met de jaargetijden, maar geen eb en vloed.

Het vreemde zit in mij. Ik verwacht dat rondom de evenaar de maan een stabiele invloed heeft door haar magnetische werking. Maar dat idee blijkt niet te kloppen. En daarmee valt mijn gedachte dat Israël dichter bij de evenaar ligt en dus minder te maken heeft met eb en vloed, af als mogelijke verklaring voor de afwezigheid hiervan in de Bijbel.

Eb en vloed komt overal ter wereld voor. Stroming is hiervoor belangrijk, maar meer niet. De Middellandse Zee, als reusachtige binnenzee, heeft door de nauwe doorgang bij Gibraltar echter nauwelijks stroming en dus geen eb en vloed. De magnetische werking van de maan heeft hier niets mee te maken.

En daarmee is direct duidelijk dat eb en vloed geen Bijbels thema is, maar juist wel voor ons als Nederlanders en voor ons land met haar vele open verbindingen met de zee. Mooi om te zien

Foto: Monique Strijk

dat de Bijbelse verhalen ook een weerspiegeling zijn van de natuur zoals die daar voorkomt. De Bijbel als plaatsgebonden verhalenboek. Zo had ik het niet eerder gezien.

Een zoektocht in bundels van de Griekse dichter K.P. Kavafis om hier te gebruiken had daarmee niet zo veel nut, behalve als een hele fijne zoektocht in de late uren. En de enige Nederlandse dichter die ik raadpleegde, A. Roland Holst, bracht vooral mooie woorden naar boven, passend bij dat late uur, 'verwilderd zonlicht aan een getergde zee', is dat vloed of storm?' en:

`Bar is de nacht, en leeg
't smal strand, waarlangs wanhopen
een holle zee raadpleegt.'

Holle zee, is dat eb?

Jan Gerben Verzijl

Terug, dat werkt niet

Bij de zondagen tussen Pasen en Hemelvaart horen de verhalen van de verschijningen van Jezus aan zijn leerlingen. Verhalen van verbazing en troost, van leren zien en durven vertrouwen. Hier belicht ik een aantal aspecten uit een van die verhalen, het verhaal van de verschijning aan het meer van Tiberias. Ik noem vier kernbegrippen, die ook veelzeggend zijn in onze tijd: verwarring, moed, verwondering en de kunst van het zien.

Zo begon ds. Kim Magnée-de Berg een van haar rondzendpreken ten tijde van de Covid-19 pandemie in het voorjaar van 2021.

Het verhaal van de verschijning van Jezus bij het meer van Tiberias begint met verwarring en vertwijfeling. Al zou je dat bijna over het hoofd zien, omdat Johannes het zo zakelijk vertelt: "Petrus zei: 'Ik ga vissen.' 'Wij gaan met je mee,' zeiden de anderen." Maar nadat ze vervolgens met Jezus meegingen en hem volgden in al die gebeurtenissen die in de evangeliën beschreven worden, zijn ze na de kruisiging in zekere zin weer terug bij af. Ze gaven hun oorspronkelijke beroep op, om met Jezus een andere weg te gaan en nu zijn ze die weg kwijt. Ze weten niet anders dan maar terug te keren naar het oude bekende en tot wie en wat ze geweest zijn: vissers. Alsof de tijd met Jezus geen nieuw begin is geweest, maar een intermezzo van het bestaande. Ze pakken hun netten en varen het meer op en eigenlijk ook de nacht in en zo raken ze het licht kwijt.

Terug naar wie je was, terug naar vroeger, naar wat je kent. Het lijkt soms de beste oplossing. Maar het mooie van dit verhaal is, vindt ds. Magnée, dat blijkt dat het zo niet werkt. Terug naar vroeger werkt niet meer, want je bent anders geworden, gegroeid, en niets is meer hetzelfde. Die ervaren vissers vangen opeens niets meer. Daarin leest ze de boodschap dat wanneer je eenmaal op weg bent gegaan, verder hebt gekeken, verder hebt gedroomd dan de horizon van het bekende, je niet meer terug kunt. En het zou ook zonde zijn om je groei teniet te doen.

De Bijbelse boodschap is dat de mens bedoeld is om verder te komen in het bestaan, door innerlijke groei, door de vleugels uit te slaan, om wat van binnen verborgen ligt naar buiten te laten komen, door te worden wie je bent.

In de bloembol is de krokus,
in de pit de appelboom,
in de pop huist een belofte
Vlinders fladderen straks rond.

Maar in je verwarring kun je soms verlangen naar het bekende, zoals de 'vleespotten van Egypte'. Zeker als je toekomstdromen aan diggelen lijken te zijn gevallen. In dit verhaal is het de onverwachte ontmoeting met Christus die maakt dat de leerlingen er weer in kunnen geloven, weer vertrouwen krijgen en vooruit durven kijken. In onze levens kan het ook gewoon iemand zijn uit onze dagelijkse omgeving, die dat vertrouwen weer bij ons binnen brengt en ons helpt op te staan en verder te kijken.

Dit verhaal gaat ook over moed; moed om niet terug te gaan naar het oude, maar het aan te durven het over een nieuwe boeg te gooien.

Blijf niet staren op wat vroeger was, Sta niet stil in het verleden. Ik, zegt hij, ga iets nieuws beginnen. Het is al begonnen, merk je het niet?

De leerlingen moeten dus niet terug, maar vooruit. Anders dan gedacht misschien en het zal met zoeken en met vallen en opstaan gepaard gaan. Want straks is het aan hen om dat wonderlijke verhaal van je vleugels uitslaan en van barmhartigheid en liefde verder te dragen de wereld in. Ze

hebben er vertrouwen en moed voor nodig, én ze hebben elkaar ervoor nodig.

De afgelopen jaren ging het vaak over de vraag hoe de toekomst en de tijd na de pandemie eruit zou zien. Of we nog terug zouden kunnen naar hoe het was. En bij velen klonk de overtuiging dat dat niet kon en niet zou moeten. Misschien – zo dachten we – was er ondanks alles ook een kiem gelegd voor wat er anders kan. Minder gehaast, aandachtiger. Ontvankelijker misschien ook voor de kleine dingen die de grote dingen blijken te zijn. En met meer betrokkenheid bij elkaar. Dat we kiezen voor een manier van leven die ons – en de aarde – meer goed zal doen. Gooi het over een andere boeg, zegt de Bijbel. En we weten intussen hoe moeilijk dat is. Maar als het lukt, zal het ons nog meer geven. Zoals in dat lied van Huub Oosterhuis:

Wek mijn zachtheid weer
Geef mij terug de ogen van een kind
Dat ik zie wat is
En mij toevertrouw
En het licht niet haat

In ons verhaal verschijnt Jezus bij het eerste licht aan zijn leerlingen; al duurt het even tot ze hem herkennen. Johannes, de leerling van wie Jezus hield, voorop. Hij is degene die vaak wordt afgebeeld als een jongen, nog met de ogen, de onbevangen blik, van een kind, dat in de wereld overal God en het wonder kan zien, daar waar je het niet verwacht.

Meekijkend met Johannes wordt de leerlingen (en ons) de ogen geopend. Ze ontdekken dat de droom niet voorbij is, dat Jezus niet voor altijd verdwenen is, dat zijn evangelie, zijn boodschap van liefde en vertrouwen, niet voorbij is, dat er nog een toekomst is die wenkt.

Het mooie vindt Kim Magnée dat het verhaal dan niet in die mystieke ervaring blijft steken van het visioen, maar dat het zoals vaak in de Bijbel weer verrassend concreet wordt. Met een doodgewone maaltijd. Een vuurtje met vis en brood. Jezus bij de barbecue, zo las ze ergens. En concreter kun je het toch bijna niet krijgen.

Ds. Magnée leest hierin ook een pleidooi voor het gewone aardse leven. Voor de schoonheid daarvan. Voor het met elkaar eten en drinken. Voor het zorgen dat iedereen genoeg heeft. De ontmoeting met Christus zet ons steeds weer op het spoor van het leven hier en nu. Van onze verantwoordelijkheid voor elkaar en voor onszelf. Van een leven waarin er zowel aandacht is voor het dagelijks brood als voor dat wat boven het alledaagse uitgaat, de schoonheid, de liefde, de barmhartigheid.

Kim Magnée denkt dat het een van de belangrijkste opdrachten is in dit leven zo te kijken dat we steeds weer verwonderd zijn en dat we periodes van inkeer leren gebruiken om die verwondering te trainen.

Als je er oog voor hebt (of leert hebben) zie je hoeveel er nog verborgen ligt in het hier en nu. En dan ontdek je hoeveel verrassingen zich voordoen onderweg. Wanneer je je niet laat gijzelen door hoe het altijd ging, maar het eens over een andere boeg durft te gooien, dan kan er iets nieuws beginnen.

Kim Magnée wenst ons allen dat toe: vertrouwen te midden van alle verwar*ring,* moed in alle onzekerheid en angst, de kunst van het zien wat is en van wat ons goed doet en vooral de voortdurende verwondering over hoe mooi het leven is en hoe kostbaar elk mens.

Amen, zei
ds. Kim Magnée-de Berg

(bewerkt door Pieter Postma)

Annegien de Jonge

Op 7 januari 2022 is lid en onze oud-predikant ds. Annegien de Jonge overleden, een paar dagen na haar 91e verjaardag.
Annegien de Jonge heeft vrijwel haar hele werkende leven in onze gemeente en daarnaast in de remonstrantse gemeente van Schoonhoven gestaan (1962 – 1994). Ook diende zij korte tijd de gemeente Waddinxveen (1983-1986). Ds. De Jonge begon in 1962 als dominee van de remonstrantse gemeente Gouda die toen nog zelfstandig was. Later was ze actief betrokken bij de totstandkoming van onze Federatie en vanaf het begin tot aan haar emeritaat in 1994 was ze predikant van ons samenwerkingsverband. In al die jaren is ze van grote betekenis geweest voor onze geloofsgmeenschap en ook voor de oecumene binnen Gouda.

Annegien de Jonge was een betrokken en doortastende vrouw, trouw in haar contacten en tot het einde toe belangstellend en nieuwsgierig. Haar predikantschap werd gekenmerkt door een grote maatschappelijke betrokkenheid en door een scherp oog voor de kracht èn de zwaktes van de mens. In de inleiding van een bundel die bij haar emeritaat verscheen, schreef de redactie: De preken van ds. De Jonge zou men kunnen typeren als goed in kaart gebrachte verkenningen van het terrein dat ligt tussen het bijbelse motto "God heeft mensen nodig" en de feitelijke constatering "niets menselijks is ons vreemd".
Uit haar overwegingen sprak altijd een grote theologische zorgvuldigheid en een literaire interesse en begaafdheid. Daarachter ging in de loop der jaren meer en meer een worsteling schuil met de klassieke godsbeelden. Een aantal jaar terug zei ze daarover in een interview in Vrijspraak: "Ik zou, als je me nu zou moeten in-

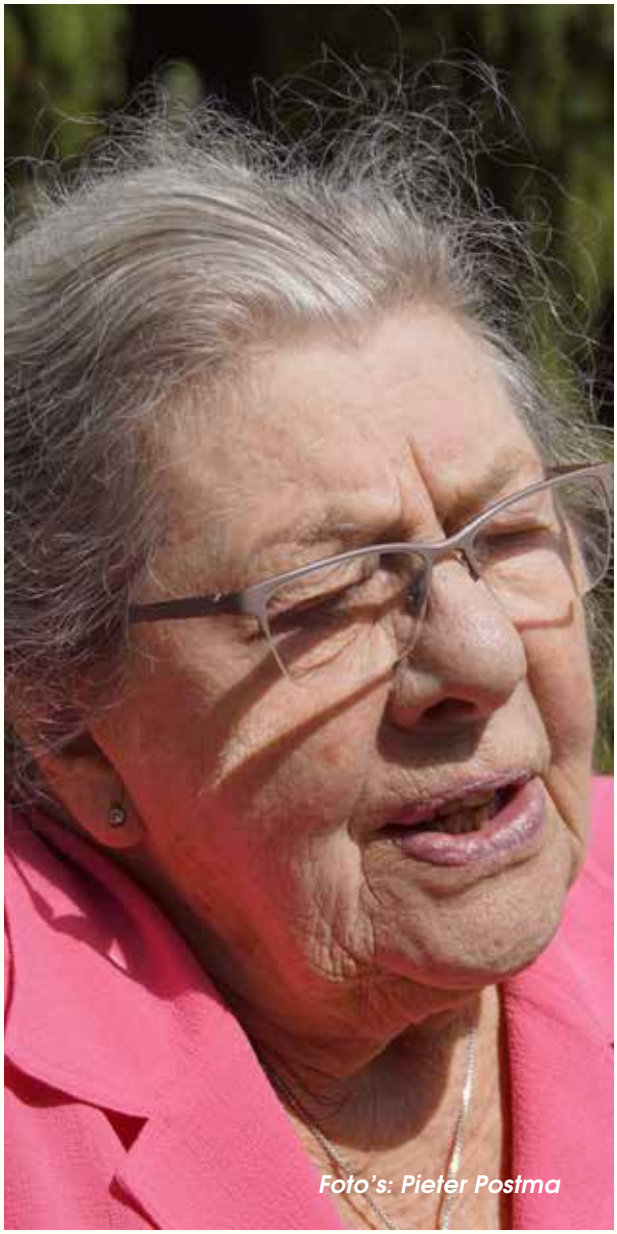
Foto's: Pieter Postma

delen, misschien wel bij de letsisten ingedeeld moeten worden."

Dat nam overigens niet weg dat de Bijbel een blijvende inspiratiebron voor haar was. Ze voelde zich geroepen en gedragen door het bijbelse visioen van vrede en gerechtigheid. Haar ervaringen uit de oorlog hebben daar een belangrijke rol in gespeeld. Niet voor niets is het een van de dingen die ze tot op het laatst is blijven doen: rond 4 mei op basisscholen vertellen over de verschrikkingen van de oorlog en over het belang van verzoening en vergeving.

Vanwege haar inzet voor diverse maatschappelijke projecten en haar grote betrokkenheid bij mensen in moeilijke situaties heeft ze een Koninklijke onderscheiding ontvangen. Dat heeft haar heel goed gedaan en tegelijk was ze daar bescheiden over.

Voor Annegien waren de vriendschappelijke contacten met haar (school)vriendinnen, haar oud-studiegenoten en haar collega's een dragend onderdeel van haar leven. En ook de contacten met een groot aantal gemeenteleden uit haar werkend bestaan onderhield zij trouw. Door velen zal ze gemist worden om haar hartelijke belangstelling, haar vermogen tot verbinden en haar bevlogenheid met betrekking tot een christendom dat gericht is op een wereld van recht en vrede.

Op 17 januari vond in Hoogeveen de begrafenis plaats. Het was haar wens dat dat in stilte, met een heel eenvoudige plechtigheid, zou gebeuren. Zo is het ook gegaan. Ds. Thea Barnard, vriendin en studiegenote van Annegien, sprak enkele korte woorden, zo hebben we in kleine kring afscheid genomen van een bijzondere vrouw.
Velen in onze Federatie dragen haar met zich mee in hun warme herinneringen. Als geloofsgemeenschap zijn we Annegien de Jonge veel dank verschuldigd en we gedenken haar met warmte en respect.

ds. Kim Magnée-de Berg

Aart Cornelis van den Hoonaard

In memoriam

Op 8 maart 2022 is overleden de heer Aart Cornelis van den Hoonaard.
Aart van den Hoonaard is vele jaren lid geweest van de Goudse Remonstranten en later van de Federatie. Lange tijd was hij werkzaam in het buitenland en hij kwam na terugkeer weinig in de kerk, zodat velen hem niet zullen hebben gekend.

Aart was wel zeer betrokken bij de activiteiten op het Remonstrantse landgoed De Hoorneboeg. Jarenlang was hij daar coördinator van de Werkweek. Tijdens zo'n werkweek waren zo'n 30 vrijwiligers druk met grondig onderhoud van het bos en de gebouwen, bovendien werd elk jaar het asfalt van de kilometer-lange oprijlaan geldbesparend opgelapt. Met wijze woorden, diplomatie en doe-het-zelf-catering hield hij de vrijwilligers op de been.

Aart was een hartelijke, sportieve man die veel interesses had en zeer genoot van het buitenleven. Hij zal zeer gemist worden.
We wensen zijn echtgenote Lettelien, hun kinderen en kleinkinderen en andere nabestaanden sterkte toe en de troost van veel mooie herinneringen.

ds. Kim Magnée-de Berg

Truus de Vries-Dries

Op woensdag 6 april is Truus de Vries-Dries overleden, in de leeftijd van 88 jaar.
Truus de Vries was een trouw lid van de Doopsgezinde Gemeente en al vanaf de oprichting ook bij onze Federatie betrokken.

We herinneren ons haar als een hartelijke vrouw die altijd probeerde de positieve kant van het leven te zien. Het was bewonderenswaardig hoe ze, jong weduwe geworden, steeds weer met nuchterheid en doorzettingsvermogen de dingen aanpakte.
Het afgelopen jaar kampte Truus met steeds groter wordende gezondheidsproblemen en langzamerhand werd duidelijk dat ze niet meer beter zou worden. Uiteindelijk is ze rustig overleden in het hospice in Waddinxveen, de plaats waar ze al zo lang woonde.
Hoewel Truus niet vaak sprak over haar geloofsleven, voelde ze zich gedragen door God en wist ze zich door onze gemeente heel sterk met de kerk en de mensen verbonden. Ze hield van zingen en was een enthousiast lid van het Federatiekoor.

We zullen Truus missen om wie ze was: iemand die met dankbaarheid in het leven stond, kon genieten van de kleine dingen, bescheiden en hartelijk.

De afscheidsbijeenkomst vond plaats op 14 april, op IJsselhof. Daar klonk als bijbeltekst een gedeelte uit Efeze dat Truus ruim 70 jaar eerder meekreeg bij haar doop en belijdenis: "Handel in de liefde, zoals ook Christus u heeft liefgehad." Een tekst die prachtig gekozen was: liefde voor de mensen om haar heen was de leidraad in het leven van Truus. Zo zal ze ook herinnerd en gemist worden.

ds. Kim Magnée-de Berg

In memoriam

Snippers verzoening

Het is maart 2022. Inschrijven voor de kerkdienst hoeft niet meer. Tien kinderen stromen de Lutherzaal in voor de kindernevendienst. Gert heeft vandaag de leiding, hij pakt de spullen erbij en zet een kaars op tafel. Wie wil de kaars aansteken? Er worden vingers opgestoken. Siem is de gelukkige en even later brandt het licht.

Gert weet het verhaal van Jakob en Esau beeldend te vertellen uit zijn hoofd; over twee broers, het eerstgeboorterecht, de maaltijd die voor de oude blinde vader werd bereid, het verraad, de woede, de vlucht, en uiteindelijk: de verzoening.

Ondertussen vraagt Gert de kinderen of zij ook weleens ruzie hebben; op school, of thuis met hun broers of zussen. Er worden ervaringen gedeeld: je wordt weleens geplaagd op het schoolplein en dan zou je diegene wel door elkaar willen rammelen of erger... Soms lost de situatie zich vanzelf op doordat de pestkop van school gaat. Maar soms moet je het langer met iemand uithouden, en moet de ruzie worden uitgepraat. Soms helpt de juf of de schoolwacht op het plein: je geeft elkaar een hand. Het is weer goed.

Verzoening, het weer goed maken; dat was het thema van vandaag. De kinderen mochten papieren in snippers scheuren of knippen. De oudere kinderen tekenden twee handen die elkaar vasthouden. De snippers werden op de tekening geplakt terwijl iedereen lekker bovenop de tafel zat. Het werd een mooie kleurrijke afbeelding vol snippers verzoening.

Mirjam van Esschoten

Foto's: Mirjam van Esschoten

Van de Federatie

Vreugde voert ons naar dit huis

Dit huis van hout en steen, dat lang,
de stormen heeft doorstaan,
waar nog de wolk gebeden hangt,
van wie zijn voorgegaan.
(uit: Liedboek 280)

In de 16e eeuw was Gouda een vrijzinnig bolwerk van remonstranten en andere gematigde protestanten. Toen in 1618 prins Maurits de leden van het stadsbestuur verving door strenge contraremonstranten werd het de remonstranten in Gouda verboden diensten te houden en te preken. Toch bleven ze samenkomen. In 1629 kochten ze een huis aan de Keizerstraat dat werd ingericht als schuilkerk. Vanaf de weg was niet te zien dat er een kerk was; het voorhuis was de pastorie.

In de 19e eeuw kwam er meer geloofsvrijheid. Het pand waarachter de schuilkerk stond werd gesloopt, en er werd in 1870 een nieuwe remonstrantse kerk gebouwd in neogotische stijl. De kerk is in 1968 verkocht aan de burgerlijke gemeente en uiteindelijk is de kerk in 1988 gesloopt. Wat overgebleven is, is het voorportaal: het Remonstrantse poortje.

Kraamkamer van de Vrijheid

Van mei t/m augustus is er een bijzondere expositie in het Remonstrantse poortje te zien: De Kraamkamer van de Vrijheid. In de huidige bomenkathedraal buiten en binnen staan de bijbelse humanisten Erasmus en met name Coornhert centraal, die een unieke periode uit de Goudse geschiedenis rond het principe 'vrijheid van geweten' belichamen.

Coornhert vluchtte aan het eind van zijn leven vanuit Delft naar het tolerante Gouda. Erasmus ging in Gouda naar de Latijnse school. Beiden bekritiseerden de rooms-katholieke kerk van binnenuit zonder haar ooit te verlaten.

De Kraamkamer van de Vrijheid is tot en met augustusr 2022 te bezoeken op woensdag t/m zondag, van 13:00 - 17:00 uur (gratis)
Remonstrantse poortje, Keizerstraat 2, Gouda

Foto: Marien Brand

De komende maanden

Agenda

Juli 2022

Zo 3	10.30 uur	Ds. Kim Magnée-de Berg
Zo 17	10.30 uur	Ds. Elly van Kuijk
Zo 31	10.30 uur	Mw. Liny Bosland

Augustus 2022

Zo 14	10.30 uur	Mw. Ds. E.L. de Bijll Nachenius
Zo 28	10.30 uur	Ds. Kim Magnée – de Berg, startzondag

September 2022

Zo 11	10.30 uur	Dhr. G. de Bruin
Zo 25	10.30 uur	Ds. J.B.Y. Berkvens

Toelichting bij het gedicht op pagina 15.

De schoonheid, en ook de harmonie van die rijen palissaden bij de kust kun je ook zien in hun functie, bij de zee vragen de golven, de luchten, de einders alle aandacht.

De palissaden zijn in hun rust en onbewogenheid minder spectaculair, maar wel trouw en solide, als bescheiden mensen op wie je kunt rekenen.

Magda van Roon

Federatie Gouda

Doopsgezinden
Remonstranten
Vrijzinnige Protestanten
Directe Leden